

Fattigdom i Danmark

Børnefattigdommen i storbyernes ghettoer er eksploderet på få år

Børnefattigdommen i København, Århus og Odense koncentrerer sig i stigende grad i bestemte områder. Hårdest ramt er Gellerup i Århus, hvor hvert fjerde barn lever i fattigdom og Vollsmose, hvor hvert femte barn lever i fattigdom. Dermed er der på få år tale om en tredobling af fattige børn i ghettoområder, der ellers er hårdt ramt af børnefattigdom.

af chefanalytiker **Jonas Schytz Juul**
& stud.polit. **Ask Holme**

16. august 2010

Analysens hovedkonklusioner

- I København er Tingbjerg samt Nørrebro hårdest ramt af børnefattigdom. I disse områder lever over 15 pct. af børnene i fattige familier. Dette står i stærk kontrast til de velhavende områder af København, hvor blot 2-3 pct. af børnene lever i fattigdom.
- Mens Tingbjerg og Nørrebro har haft voldsomme stigninger i børnefattigdommen, er børnefattigdom steget meget lidt eller ligefrem faldet i de velhavende områder af København.
- I Gellerup i Århus lever hvert fjerde barn i fattigdom. Der er en tredobling på bare få år. Fattigdommen i Gellerup står i stærk kontrast til f.eks. Risskov, hvor børnefattigdommen i de senere år er faldet, sådan at blot 0,8 pct. af børnene lever i fattigdom.
- I Vollsmose i Odense er børnefattigdommen næsten tredoblet på få år, og det er nu hvert femte barn, der lever i fattigdom. I de rige områder af Odense er det mellem 1-2 pct. af børnene, der lever i fattigdom.

Kontakt

Chefanalytiker
Jonas Schytz Juul
Tlf. 33 55 77 22
Mobil 30 29 11 07
jsj@ae.dk

Kommunikationschef
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Børnefattigdommen i Danmark er steget markant

Antallet af børn ramt af fattigdom fortsætter med at stige. Samlet er der nu næsten 65.000 fattige børn i Danmark. Det er en stigning på over 13.000 børn på bare ét år, hvilket svarer til en stigning på 26 pct.

Når man opgør fattigdom blandt hjemmeboende børn, er det forældrenes indkomst, der er afgørende for, om børnene lever i fattigdom. Der kan imidlertid være flere årsager til, at forældrene har en lav indkomst. En forklaring kan være, at en eller begge forældre er studerende, og derfor har en lav indkomst under studieføreløbet, men omvendt kan forventes en høj indkomst i deres arbejdsliv. Den lave indkomst under uddannelse kan altså ses som en investering, der oftest giver sig udslag i en væsentlig højere indkomst, når studiet er afsluttet.

Ved at udelade familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er der godt 56.000 fattige børn i Danmark. Også uden, at familier med studerende forældre tages med, har der været en voldsom stigning i gruppen af fattige børn. I løbet af det seneste data-år (2006-2007) er denne gruppe steget med knap 12.000 børn, hvilket svarer til en stigning på 26 pct.

Specielt i de tre store byer er der mange fattige børn. I København er det således 8,3 pct. af alle børn, der lever i fattigdom, i Århus er det 5,6 og i Odense 5,2 pct. Det er i alle tilfælde over landsgennemsnittet, hvor 4,7 pct. lever i fattigdom. Det er vist i tabel 1.

Der er i midlertidig meget stor forskel inden for de enkelte byer i, hvor mange fattige der bor. Der er således bydele med mange fattige, og bydele med meget få fattige.

Tabel 1. Fattige børn i storbyerne

	Antal fattige børn	Andel fattige børn
	Personer	Pct.
København	7.035	8,3
Århus	3.405	5,6
Odense	1.977	5,2
Hele landet	56.115	4,7

Anm.: Definitionen af fattige er angivet i boks 1. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen.
 Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Boks 1. Sådan opgøres fattigdom i analysen

Fattige er defineret som antallet af personer, der har en indkomst, som er mindre end halvdelen af medianindkomsten. Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten, og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for størrelsesfordele i familier med flere familiemedlemmer. Dette er det samme indkomstbegreb, som Finansministeriet benytter i forbindelse med indkomstanalyser. I 2010-priser er fattigdomsgrænsen på 101.157 kr. for en familie bestående af én person. For en familie bestående af to personer er fattigdomsgrænsen på 76.663 kr. pr. person, svarende til 153.326 kr. for hele familien.

Beregninger er foretaget på Lovmodellens datagrundlag 2007. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen.

Store forskelle i børnefattigdommen i hovedstaden

Der er meget stor forskel på børnefattigdommen inden for København. Hårdest ramt er Tingbjerg samt en række områder på Nørrebro og i Nordvest, hvor over 15 pct. af børnene lever i fattigdom. For mange af disse områder er andelen af fattige børn mere end *fordoblet* alene siden 2003.

I tabel 2 er de fem sogne i København, hvor der bor relativt flest fattige, vist. Af tabellen ses det, at der bor flest fattige børn i Tingbjerg, hvor 17,1 pct. af børnene lever i fattigdom. Det er mere end en fordobling i andelen af fattige børn på få år.

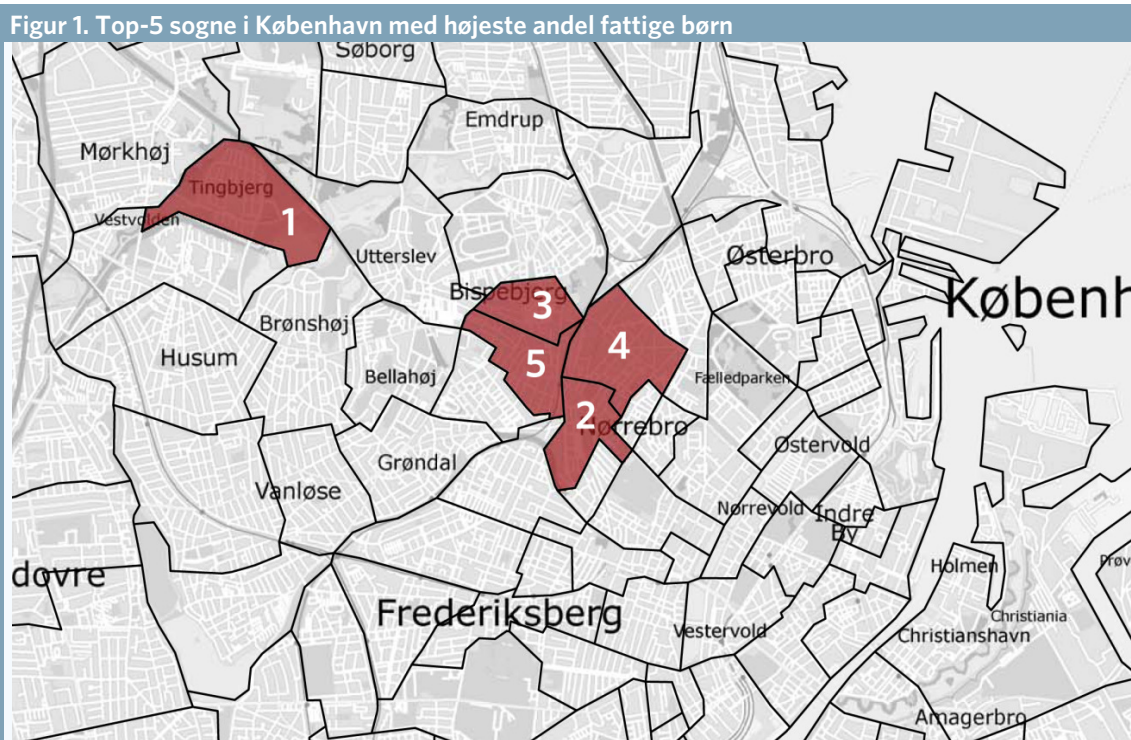
Tabel 2. Top-5 sogne i København med højeste andel fattige børn

Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Tingbjerg (Brønshøj)	7,1	17,1	10,0	139,6
2. Sankt Stefan (Nørrebro)	6,2	16,5	10,2	164,1
3. Tagensbo (Nørrebro)	10,2	15,9	5,6	55,1
4. Kingos (Nørrebro)	6,9	15,8	8,9	128,6
5. Kapernaums (Nordvest)	5,5	15,6	10,1	182,3

Anm.: Definitionen af fattige er angivet i boks 1. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen. Kun sogne med flere end 15 fattige børn er taget med.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

De fem sogne i København med den højeste andel af fattige børn er vist i figur 1. Som det fremgår, er der tale om fire områder på Nørrebro, der grænser op til hinanden, samt Tingbjerg i Brønshøj.

Anm.: Definitionen af fattige er angivet i boks 1. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen. Kun sogne med flere end 15 fattige børn er taget med. Tallene fra 1-5 på kortet refererer til tabel 2, hvor Top-5 sogne med den højeste andel af fattige børn i København er vist.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

I tabel 3 er de fem sogne i København med færrest fattige vist. Af tabellen ses det, at Hyltebjerg Sogn i Vanløse er det sogn med færrest fattige. Således er det 2,2 pct. af børnene, der er fattige, hvilket er et fald siden 2003. Dette står altså i stor kontrast til de områder med flest fattige, hvor andelen er steget voldsomt siden 2003.

Tabel 3. Top-5 sogne i København med laveste andel børn

Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Hyltebjerg (Vanløse)	2,7	2,2	-0,5	-16,7
2. Simon Peters (Amager)	1,5	3,0	1,6	107,5
3. Østervold (Østerbro)	2,5	3,2	0,7	27,3
4. Emdrup	3,5	3,2	-0,3	-8,3
5. Brønshøj	1,4	3,5	2,1	146,2

Anm.: Som tabel 2.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Hvert fjerde barn i Gellerup lever i fattigdom

I Århus er andelen af fattige børn i Gellerup nærmest eksploderet i de seneste år. Det er nu *hvert fjerde barn*, der lever i fattigdom, hvilket er en *tredobling* siden 2003. Også områder i Århus V er hårdt ramt af børnefattigdom og har haft en voldsom vækst siden 2003. Gellerup er dog suverænt det område i Århus med flest fattige børn. Det er vist i tabel 4 og illustreret i kortet i figur 2.

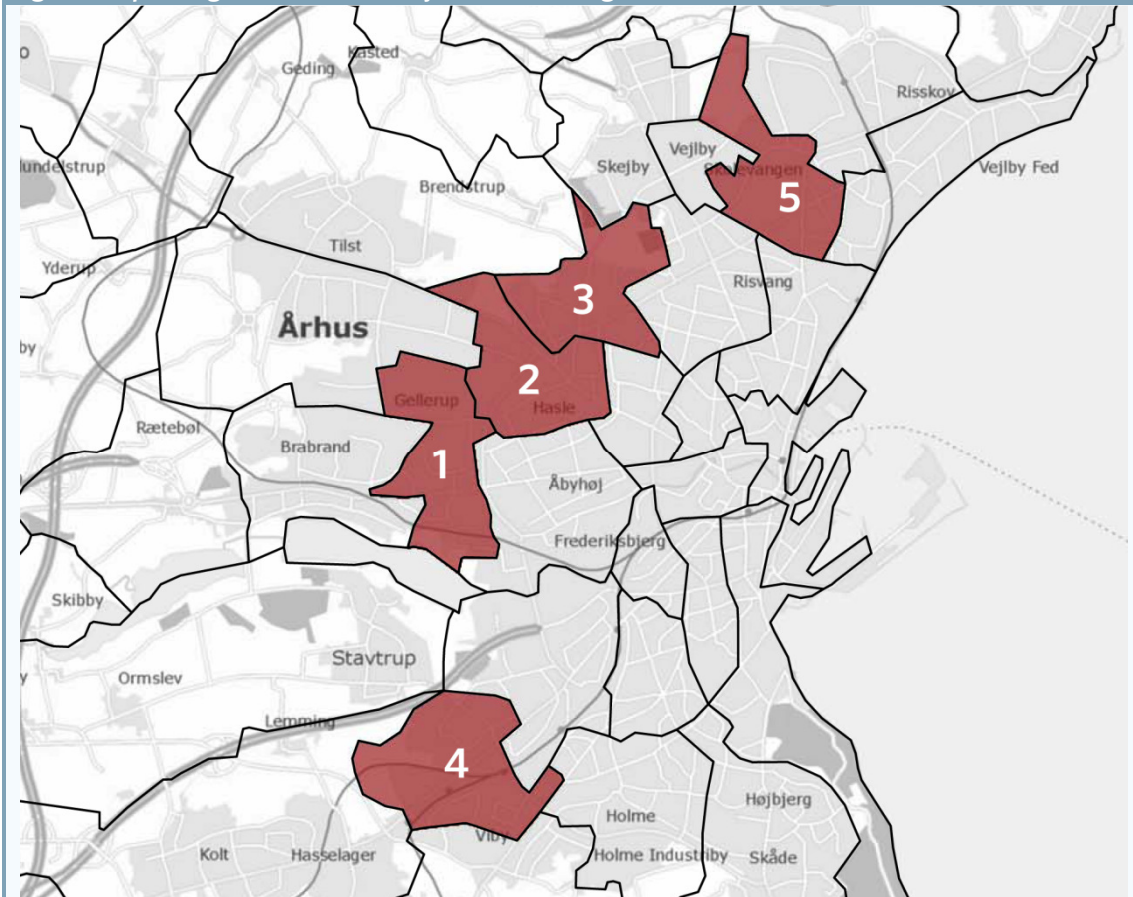
Tabel 4. Top-5 sogne i Århus med højeste andel fattige børn

Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Gellerup	7,7	25,6	17,8	230,2
2. Hasle (Århus V)	3,0	15,2	12,2	400,3
3. Helligånds (Århus V)	3,3	10,8	7,5	227,4
4. Ravnsbjerg (Viby)	2,4	10,7	8,3	353,6
5. Vejlbj (Risskov)	2,7	9,4	6,7	244,9

Anm.: Som tabel 2.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Figur 2. Top-5 sogne i Århus med højeste andel fattige børn

Anm.: Definitionen af fattige er angivet i boks 1. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen. Kun sogne med flere end 15 fattige børn er taget med. Tallene fra 1-5 på kortet refererer til tabel 4, hvor Top-5 sogne med den højeste andel af fattige børn i Århus er vist.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Mens hvert fjerde barn i Gellerup lever i fattigdom, så er det mindre end 1 ud af 100 børn i Risskov, der lever i fattigdom. Samtidig har der været et fald i andelen af fattige børn i perioden, hvilket står i skarp kontrast til tredoblingen af fattige børn i Gellerup. I Århus er den øgede ghettoisering, hvor de fattige børn koncentrerer sig i bestemte områder, således meget tydelig.

I tabel 5 er de fem sogne i Århus med den laveste andel af fattige børn vist.

Tabel 5. Top-5 sogne i Århus med laveste andel fattige børn

Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Risskov	2,5	0,8	-1,7	-68,2
2. Tranbjerg	0,8	1,2	0,4	47,5
3. Skelager (Århus N)	2,1	1,8	-0,3	-15,4
4. Århus Domsogn (Århus C)	1,8	1,8	0,1	2,8
5. Sankt Johannes (Århus N)	1,6	2,3	0,7	40,9

Anm.: Som tabel 2.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Vollsmose hårdt ramt af børnefattigdom

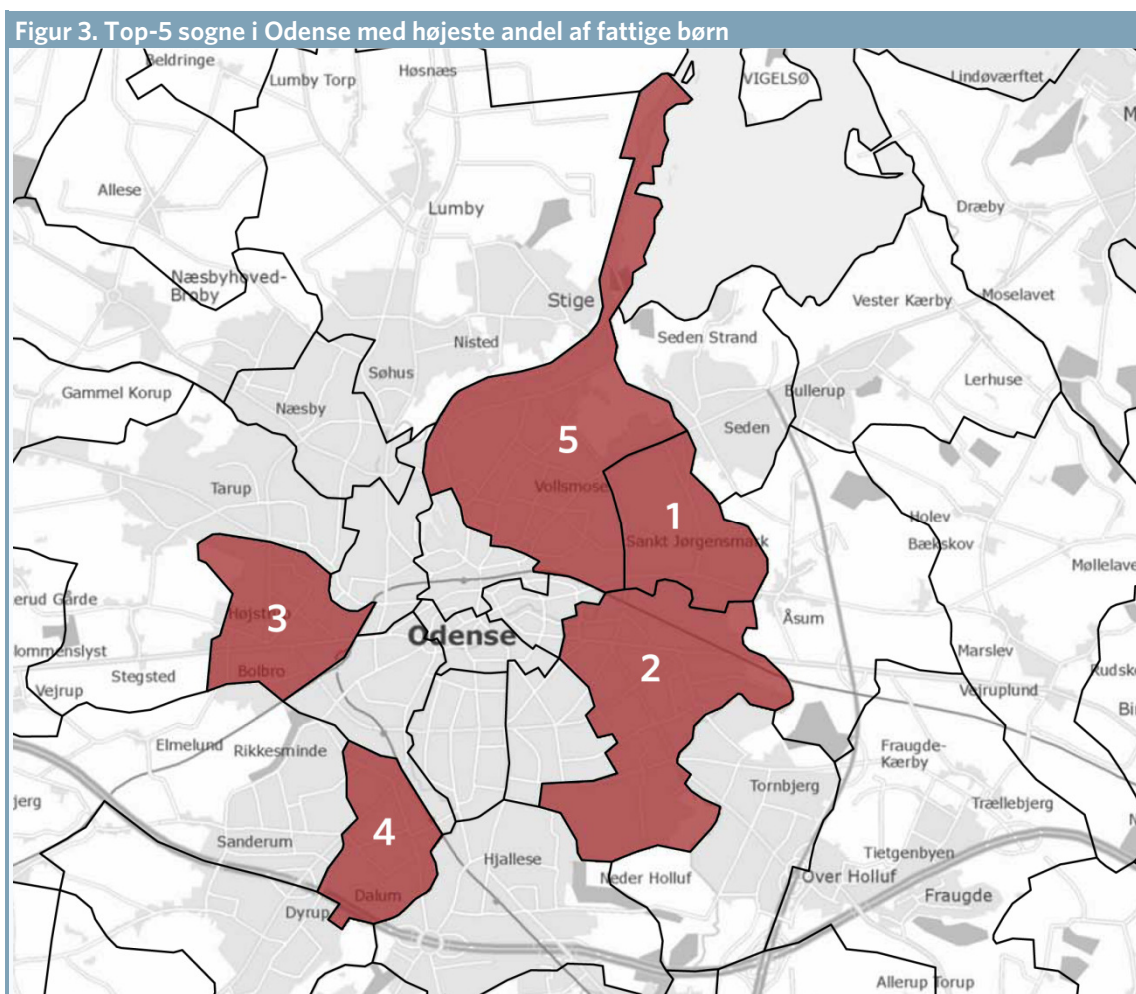
I Odense skiller Vollsmose sig klart ud som det område med flest fattige børn. Her er det hvert femte barn, der lever i fattigdom, og ligesom i Gellerup har der næsten været en *tre-dobling* af andelen af fattige på få år. Dette er vist i tabel 6.

Tabel 6. Top-5 sogne i Odense med højeste andel af fattige børn

Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Vollsmose (Odense NØ)	7,1	20,2	13,1	183,1
2. Korsløkke (Odense SØ)	3,8	10,1	6,3	164,6
3. Bolbro (Odense V)	2,4	6,6	4,2	170,9
4. Dalum (Odense SV)	1,9	6,1	4,2	217,8
5. Fredens (Odense N)	2,2	4,7	2,5	113,5

Anm.: Som tabel 2.
 Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

I figur 3 er de områder i Odense, der har den højeste andel af fattige børn, vist. Som det ses, er der tale om en række sammenhængende bydele, der er placeret rundt om selve centrum af Odense.

Anm.: Definitionen af fattige er angivet i boks 1. Familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er udeladt af opgørelsen. Kun sogne med flere end 15 fattige børn er taget med. Tallene fra 1-5 på kortet refererer til tabel 6, hvor Top-5 sogne med den højeste andel af fattige børn i Odense er vist.
 Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

I tabel 7 er de fem sogne i Odense med færrest fattige vist. Ligesom i København og Århus er tendensen tydelig: De rige områder har haft en meget lille vækst i andelen af fattige eller et decideret fald. Igen er kontrasten til de fattigste områder i den samme by meget i øjenfaldende.

Som det fremgår af tabellen, er Tornbjerg det sogn i Odense med færrest fattige. Det er således 1,2 pct. af børnene her, der lever i fattigdom.

Tabel 7. Top-5 sogne i Odense med laveste andel af fattige børn				
Sogn (område)	Andel 2003	Andel 2007	Stigning i pct. point	Stigning i pct.
	Pct.	Pct.	Pct. point	Pct.
1. Tornbjerg (Odense SØ)	0,8	1,2	0,4	46,4
2. Lumby (Odense N)	3,1	1,6	-1,5	-48,4
3. Seden (Odense NØ)	2,7	1,7	-1,0	-37,9
4. Pårup (Odense NV)	1,0	1,9	0,9	90,0
5. Thomas Kingo (Odense M)	0,8	2,0	1,1	134,5

Anm.: Som tabel 2.
 Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag 2007.

Den økonomiske ghettoisering risikerer at skabe 'parallelsamfund'

Analysen dokumenterer en meget tydelig og ens tendens i de tre største byer i Danmark: Børnefattigdommen koncentrerer sig i stigende grad i ghettoområder, hvor andelen af fattige børn er alarmerende højt. Omvendt oplever mange af de rige områder i byerne fald i andelen af fattige børn. På den måde er de tre største byer i landet blevet mere og mere opdelt i områder med store andele af fattige børn og områder med stort set ingen fattige børn.

Både på det personlige og samfundsmæssige plan er der problemer og konsekvenser ved en opvækst og langvarigt ophold i større boligområder, der er præget af fattigdom, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet samt en generel eksklusion fra de øvrige dele af det danske samfund.

Som analysen viser, findes sådanne boligområder i alle Danmarks tre storbyer, København, Odense og Århus, hvor den økonomiske ghettoisering gennem de seneste år er taget til. I de områder med den højeste andel af fattige, Gellerup og Vollsmose, er andelen af fattige børn, som analysen dokumenterer, tredoblet på få år. Det er en meget bekymrende udvikling.

Risikoen er, at den stigende økonomisk og social ghettoisering fører til udviklingen af egentlige 'parallelsamfund', hvor der er en ekstraordinær høj koncentration af fattige og socialt udstødte. Det medfører alvorlige sociale problemer i de enkelte storbyer og er samtidig med til at mindske sammenhængskraften i samfundet.

Koncentrationen af fattige børn i bestemte områder og bydele giver en markant øget risiko for, at fattigdomsproblemet føres videre til næste generation. På den måde skabes en negativ social spiral, der bidrager til at fastholde de økonomiske skel på tværs af storbyerne. Som velfærdssamfund skal vi ikke acceptere, at der skabes en ny social og økonomisk underklasse, der lever isoleret fra det resterende samfund. Derfor bør man fra politisk side gribe målrettet ind over for den økonomiske ghettoisering, polarisering og parallelisering af samfundet.